

Beantwoording van de vragen gesteld tijdens de technische briefing van de Commissie Natuur, Landschap en Gezondheid over de stikstofproblematiek op 31 oktober 2019.

VVD

1. Wie bepaalt de instandhoudingsdoelstellingen voor Nederland?
De minister van LNV heeft de instandhoudingsdoelstellingen bepaald en vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten per Natura 2000-gebied.
2. Zijn deze specifiek voor Nederland opgelegd via een Europese richtlijn of verordening (bijvoorbeeld de Habitatrichtlijn)?
Nederland heeft voor de Habitatrichtlijn diverse gebieden aangemeld bij de Europese Unie (EU). De EU zet het gebied op een lijst van beschermde gebieden (de zogenaamde Communautaire lijst). Vanaf het moment van plaatsing op deze lijst geldt de bescherming van de Habitatrichtlijn.
3. Of bepalen deze enkel dat verslechtering van de habitats in de Natura 2000-gebieden moet worden tegengegaan?
Het uiteindelijke doel van Natura 2000 is het bereiken van de landelijk gunstige staat van instandhouding voor alle door de richtlijnen beschermde soorten en habitats. Hiervoor is vereist dat het goed genoeg gaat met de soort of habitat om het voortbestaan ervan in Nederland op de lange termijn te garanderen.
Allereerst moet worden voorkomen dat beschermde soorten en habitats nog verder achteruit gaan. Daarnaast is er voor veel soorten en habitats nog een verbetering nodig. In de aanwijzingsbesluiten is beschreven welke doelstelling geldt en of dat een behoudsdoelstelling of een uitbreidingsdoelstelling is.
4. Zijn deze bepaald door de Tweede Kamer of de minister en zijn deze daarmee dwingend voor de provincies (bijvoorbeeld vastgelegd in de Natuurbeschermingswet of een ministeriële regeling)?
De verplichtingen gelden vanuit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn voor de Lidstaten. De bepalingen over de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen in artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming. De instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten. In paragraaf 2.2 van hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming is vastgelegd dat GS er zorg voor dragen dat in hun provincie instandhoudingsmaatregelen worden getroffen waarmee de instandhoudingsdoelstellingen voor de diverse Natura 2000 gebieden gehaald worden.
5. Heeft GS hierbij beleidsvrijheid?
Nee.
6. Wat is de status van de Kamerbrief van 4 oktober?
Met de Kamerbrief informeert de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit namens het Kabinet de Tweede Kamer over de aanpak van de stikstofproblematiek.

7. Beschrijft de brief het kabinetsbeleid en is dit dwingend voor de provincies?

De brief beschrijft het Kabinetsbeleid alsook de uitvoering van dit beleid door de provincies, o.a. door de 'Beleidsregel intern en –extern salderen'. Gedeputeerde Staten hebben een zelfstandige bevoegdheid om beleidsregels vast te stellen voor zover niet in strijd met formele wetten.

8. Hebben de GS'en van de 12 provincies hierbij beleidsvrijheid en beschrijft de brief een gevormde consensus van en door de provincies?

Ja. GS hebben een bepaalde mate van vrijheid bij de invulling van beleid over de wijze waarop zij met hun bevoegdheid omgaan. Dat er consensus is over dit beleid blijkt o.a. uit feit dat de 'Beleidsregel intern en –extern salderen' door 11 provincies, met uitzondering van de provincie Limburg, eensluidend is vastgesteld.

9. Welk deel van onze beleidsregel intern en extern salderen komt voort uit landelijk beleid, uit provinciale keuzes en uit jurisprudentie?

Het grootste deel van de voorwaarden voor salderen geldt op basis van jurisprudentie van de Raad van State. De beperkingen in de beleidsregel zoals het afromen met 30% komen voort uit beleidskeuzes. Landelijk (rijk en provincies) is de beleidskeuze gemaakt om bij extern salderen met 30% af te romen. In de Kamerbrief wordt daarbij uitgegaan van afroming met 30% van de feitelijk gerealiseerde capaciteit. In de provinciale beleidsregel wordt uitgegaan van afroming met 30% van de feitelijk benutte capaciteit.

10. Hoeveel vergunningaanvragen liggen er op dit moment die niet gehonoreerd kunnen worden?

Er liggen nog 113 aanvragen te wachten op behandeling (stand 23 oktober). Dit is inclusief 34 aanvragen waarvan het eerdere besluit van GS is vernietigd bij de rechtbank of de Raad van State en de verklaringen van geen bedenkingen (18). Deze aanvragen zijn veelal gebaseerd op de PAS-systematiek en kunnen zonder aanpassing niet gehonoreerd worden. De aanvragers kunnen in deze gevallen bezien of de aanvraag aangepast kan worden zodat vergunningverlening alsnog kan plaatsvinden.

11. In de presentatie zijn cijfers over stikstofuitstoot getoond.

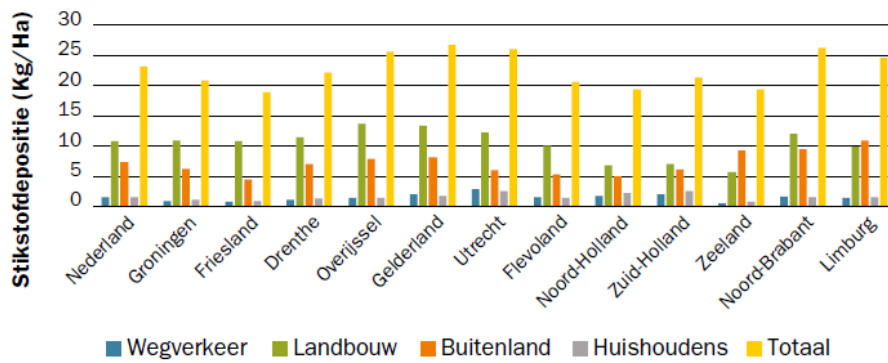
- Klopt het dat dit cijfers zijn over de bruto-uitstoot op nationaal niveau?

Ja

- Zijn er ook cijfers specifiek voor Noord-Holland?

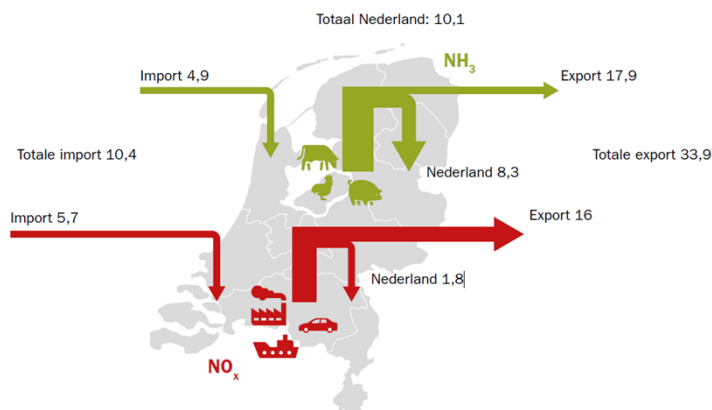
Ja, zie onderstaand diagram

Variabele sectorbijdragen per provincie

Figuur 3. Bijdragen van verschillende sectoren en buitenland aan de depositie per provincie.⁷

- En kunnen er ook cijfers gedeeld worden over de netto-uitstoot, waarbij rekening is gehouden met o.a. uitstoot die in het buitenland/buiten de provincie valt (dus niet alleen van buiten binnenkomt) en de stikstofinname vanuit de landbouw (stikstofopname door planten)?
[Ja, zie onderstaande figuur.](#)

Figuur 2. Stikstofbalans van Nederland (gemiddeld per hectare) zoals berekend met het EMEP model. Import en export: stikstof dat in Nederland neerslaat vanuit het buitenland respectievelijk het deel van de emissies dat naar het buitenland verdwijnt. Alle getallen hebben de eenheid kg N/ha en slaan op het oppervlak van Nederland inclusief wateroppervlak en moeten dus gerelateerd worden aan een emissie van 44 kg N/ha per jaar. Bron:⁸

- Waar in deze cijfers zit de uitstoot vanuit de natuurgebieden zelf opgenomen, zoals bijvoorbeeld veroorzaakt door dieren in natuurgebieden?
[Het is ons niet bekend of deze uitstoot in de rekenmodellen is meegenomen.](#)

12. Mijn vraag over een bedrijf met 2 locaties in een natuurgebied is voor mij nog niet volledig beantwoord. Is er nu sprake van intern of extern salderen in zo'n geval, en zijn daar voorbeelden van zowel in de industrie als in de agrarische sector? Zie ook de onderstaande voorbeelden. Voor meer duidelijkheid heb ik ook een ander voorbeeld beschikbaar, om mijn vraag eventueel te verduidelijken.

Of bij een bedrijf met twee locaties sprake is van intern of extern salderen is afhankelijk van het gegeven of het bedrijf met twee locaties als één project moet worden gezien. Als er sprake is van één project, is er bij het salderen sprake van intern salderen. Als de twee locaties als twee projecten moeten worden gezien is sprake van extern salderen. Als er dus voldoende samenhang is tussen de activiteiten op de locaties en onderbouwd kan worden dat de activiteiten op beide locaties onlosmakelijk met elkaar samenhangen kan worden gesteld dat sprake is van één project.

13. Hoe werkt het mechanisme van intern en extern salderen voor activiteiten in de bouwsector, waar sprake is van tijdelijke uitstoot (bijvoorbeeld woningbouw)?

Ook hier geldt dat er samenhang moet zijn tussen de saldogevende activiteit en de saldoveroorzakende activiteit. Voor het realiseren van woningbouw kan gekeken worden wat er voorheen op de locatie mogelijk was. Als dat bijvoorbeeld gasgestookte woningen waren en er komen emissieneutrale woningen voor terug, kan met die ruimte worden gesaldeerd. In dat geval levert de sloop van de oude woningen immers stikstofruimte op die gebruikt kan worden voor de aanlegfase en gebruiksfase die bij gasloze woningen veel lager zal zijn. In de gebruiksfase moet mogelijk nog wel rekening worden gehouden met een eventuele verkeersaantrekkende werking als het gebruik voorheen anders was.

Indien de woningbouw leidt tot een toename in depositie, zou er bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar een andere saldogevende activiteit (zoals een stoppende agrariër) om de toename te mitigeren (externe saldering). Dit geldt ook indien de toename slechts tijdelijk is. Extern salderen is nog niet mogelijk voor bepaalde bedrijven in de landbouwsector. Extern salderen met dier- en fosfaatrechten is een optie in de beleidsregel die nu nog niet uitgevoerd kan worden, op verzoek van de minister van LNV. Hier is eerst een wetwijziging voor nodig (dit is ook van toepassing op de voorbeelden 1 en 3 onder vraag 16).

14. Extern salderen is mogelijk tussen activiteiten uit verschillende sectoren. Zijn daar nog specifieke voorwaarden op van toepassing, kijkende naar saldering tussen 2 verschillende sectoren?

De specifieke voorwaarde bij het salderen is dat het project waarvoor gesaldeerd wordt, per saldo niet mag leiden tot een toename van N-depositie op relevante hexagonen van het habitatype. Daarnaast moet er directe samenhang bestaan tussen de intrekking van de toestemming voor de saldogevende activiteit en de saldoontvangende activiteit. Ook aan overige vereisten van artikel 6 van de Beleidsregel moet worden voldaan. Specifiek voor het salderen tussen twee verschillende sectoren geeft de Beleidsregel geen nadere voorwaarden.

15. Hoe verhoudt de kapitaalkracht van grote spelers zich tot de positie van bedrijven met een kleinere omvang, en zouden daar in de beleidsregels eventueel condities voor kunnen worden opgenomen (op basis van juridische houdbaarheid; niet of dit wel/niet politiek wenselijk is)?

Voor het opnemen van regels en condities over kapitaalkracht van grote spelers in verhouding tot de positie van bedrijven met kleinere omvang zien wij geen juridische mogelijkheden.

16. Wat gaat er gebeuren met bedrijven zonder natuurbeschermingsvergunning voor lopende activiteiten, of met PAS-melding/enkel Aerijs-berekening voor het vergunningstraject van destijds (niet vergunningplichtig voor natuurbeschermingswet)? Wat is daarvoor het moment waarop de nieuwe beleidsregels gelden? Zie hieronder een voorbeeld van zo'n situatie.

Er geldt geen overgangsregeling voor de Beleidsregel intern en extern salderen. De Beleidsregel is door GS vastgesteld op 8 oktober 2019 en in het Provinciaal blad van 11 oktober gepubliceerd. De Beleidsregel is dus op 12 oktober 2019 inwerking getreden voor alle gevallen waarin salderen aan de orde is.

Voorbeelden

1. Een veehouder heeft in januari 2019 een bedrijfslocatie bij gekocht, dit aangekochte bedrijf had enkel een PAS-melding. De melkkoeien verhuizen van het aangekochte bedrijf Locatie 2 naar het andere bedrijf Locatie 1. En het jongvee verhuist van locatie 1 naar locatie 2. Deze bedrijfsopzet/ projectwijziging vergt een nieuwe vergunning. Deze is aangevraagd en lag 3-4 weken ter inzage op het moment van de uitspraak van de RvS. Hoe wordt er nu gehandeld voor deze wijziging in de bedrijfsopzet?
In de kamerbrief van 4 oktober staat aangegeven dat meldingen die feitelijk zijn gerealiseerd met een generieke maatregel zullen worden gelegaliseerd. Er moet dus eerst beoordeeld worden of de melding die destijds is ingediend daadwerkelijk gerealiseerd is. Als dit het geval is, zou deze PAS-melding mogelijk nog steeds gebruikt kunnen worden als referentiesituatie. De mogelijkheden zijn afhankelijk van de stikstofdepositie die de wijziging van het bedrijf tot gevolg zal hebben. Als dat gelijk blijft of lager is dan de depositie in de melding kan vergunningverlening in principe plaatsvinden. Als er sprake is van een toename ten opzichte van de ruimte uit de PAS-melding is vergunningverlening alleen mogelijk na (externe) saldering.
2. Op locatie 2 is er door de vorige eigenaar in 2003 gestart met een melkveehouderij. Ten tijde van de RvS-uitspraak 29 mei 2019 was er vee uit geschaard bij een collega veehouder. Wat is nu de begin situatie voor intern salderen? Of kan hier een projectwijziging worden ingediend?
Voor intern salderen gaat het om de feitelijk gerealiseerde capaciteit. Daarvoor is van belang of de stallen daadwerkelijk gerealiseerd zijn of alsnog gerealiseerd kunnen worden zonder nieuwe toestemming.
3. Bij inname latente ruimte komt dit bedrijf door de nieuwe regels in de knel. Als er stikstofrechten van locatie 1 naar locatie 2 worden gesaldeerd, is dit dan extern salderen?
Als onderbouwd kan worden dat er sprake is van één project betreft het interne saldering. Als de twee locaties niet als één project kunnen worden gezien betreft het inderdaad extern salderen.

Partij voor de Dieren

17. Wat wordt beoogd met het 'versnellen van herstelmaatregelen' in de gesprekken tussen het ministerie van LNV en de provincies?

We hebben nu al een programma met herstelmaatregelen waarbinnen we veel maatregelen in de Natura 2000-gebieden nemen. Ook zijn er in de beheerplannen al maatregelen genoemd die in de jaren na de eerste periode (tot juli 2021) genomen kunnen worden. We kunnen kijken of we de maatregelen in de huidige periode sneller kunnen uitvoeren en mogelijk maatregelen uit de volgende beheerperiodes naar voren kunnen halen.

18. In hoeverre kunnen end-of-pipe herstelmaatregelen, als plaggen van de bovenlaag om stikstof af te voeren, worden meegerekend voor het halen van de onderschrijving van de kritische depositiewaarden (KDW's)?

Het treffen van herstelmaatregelen waarmee het habitatype beter/robuuster wordt gemaakt kunnen daarin niet mee tellen omdat ze niet tot een feitelijke verlaging van depositie leiden.

19. Kan een maatregel als een luchtwasser volgens de Provinciale beleidsregel intern en extern salderen¹ ingezet worden bij saldering? Ziet de provincie dit als een bronmaatregel? Kunnen hierdoor in theorie meer dieren worden gehouden dan vooraf aan het salderen?

Als de luchtwasser een mitigerende maatregel is waardoor de stikstofeffecten beperkt worden, kan de maatregel als interne saldering worden ingezet. Wel moet rekening worden gehouden met emissie die vrijkomt bij het plaatsen van de luchtwasser. Daarnaast moet ook gekeken worden naar de koppeling met het Besluit emissiearme huisvesting artikel 7 lid 3 van de Beleidsregel. Als de luchtwasser dus geplaatst wordt om aan het Besluit emissiearme huisvesting te voldoen kan niet alle 'emissieruimte' die je hier mee wint ingezet worden voor intern salderen. Er mag namelijk niet worden gesaldeerd met stikstofruimte die gecreëerd is met een verplichte bronmaatregel uit het Besluit emissiearme huisvesting.

Volgordelijkheid: de Raad van State heeft geoordeeld² dat er *eerst* een plan moet liggen dat met wetenschappelijke zekerheid laat zien dat de natuurdoelen van het betreffende N2000-gebied op redelijke termijn gaan worden gehaald, en pas *daarna* de vergunningverlening weer op gang kan komen, bijvoorbeeld door interne of externe saldering.³ Zie hiervoor ook het advies van hoogleraar Natuurbeschermingsrecht K. Bastmeijer "*Hoe verder na de PAS? Analyse van de jurisprudentie en juridische verkenning van opties*", zie bijlage. De relevante passage in het advies is (blz. 7):

"Het HvJEU (in navolging van de AG Conclusie) geeft expliciet aan dat artikel 6, lid 1 en 2-maatregelen geen rol mogen spelen bij de beoordeling van de effecten van een plan of project in de zin van artikel 6, lid 3 van de Habitatrichtlijn. De ABRvS bevestigt dit maar brengt de nuance aan dat dergelijke maatregelen toch bij de effectbeoordeling van artikel 6, lid 3 meegewogen mogen worden wanneer **verzekerd is dat de herstel- en**

¹ <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/10/beleidsregels-salderen.pdf>

² <https://www.raadvanstate.nl/programma-aanpak/> Uitspraak RvS PAS d.d. 29 mei 2019

³ Overwegingen 14.3 en 14.4 van de uitspraak RvS,

verbeterdoelen op een andere wijze dan met deze maatregelen kunnen worden gerealiseerd.”

(ABRvS, 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1603, r.o. 14.3.)

Met als oplossingsrichting voor de PAS–impasse (blz. 12):

“Parallel aan bovengenoemde sporen kan het kansrijk zijn om te werken aan gebiedspecifieke programma’s. Onder dergelijke gebiedspecifieke juridisch afdwingbare programma’s zouden overheden, sectoren en beheerders gezamenlijk maatregelen moeten nemen om de depositie voor een gebied zodanig te verminderen en herstelmaatregelen zodanig te intensiveren, dat de invulling van de verplichtingen van artikel 6, lid 1 en 2 is verzekerd. In dat geval zou weer ruimte kunnen ontstaan voor saldering. Daarbij moeten dan niet meer (zoals bij het PAS) onzekerheden bestaan over de vraag of maatregelen genomen gaan worden en of deze gaan opleveren wat is voorzien. Iedere ruis door juridische, praktische of ecologische onzekerheden moeten worden weggenomen. De PAS–jurisprudentie van het HvJEU en ABRvS biedt daarvoor goede richtsnoeren.”

21. Wat betekent deze strekking van het aspect ‘volgordelijkheid’ in de uitspraak van de RvS voor de uitwerking?

We verlenen nu uitsluitend vergunningen die geen verhoging van stikstofdepositie veroorzaken op (naderende) overbelaste stikstofgevoelige habitattypen. Deze vergunningverlening heeft geen effect op de gebieden en kan dus doorgang vinden. Door middel van een gebiedsgerichte aanpak en generieke maatregelen door het Rijk gaan we er voor zorgen dat we de natuurdoelen gaan behalen.

22. Is er al een gebiedsplan voor het N2000–gebied Kennemerland–Zuid waaruit met zekerheid blijkt dat de natuurdoelen binnen redelijke termijn gaan worden gehaald (welke overschrijding kdw’s, noodzakelijke reductie N–depositie, tempo afname N, bronnen, met als afgeleide een sanering/saldering/% etc.)?

Ja, dat is het beheerplan voor dit gebied (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natura_2000/Natura_2000_beheerplannen/Beheerplannen/Beheerplan_Kennemerland_Zuid/N2000_beheerplan_Kennemerland_Zuid.org) en de gebiedsanalyse Kennemerland Zuid: https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/Documenten/Pas/Vastgestelde%20gebiedsanalyses_18-12-2017/088_Kennemerland-Zuid_GA_25-010-2017.pdf

23. Heeft de provincie de Provinciale beleidsregel in- en extern salderen laten toetsen door de Raad van State op juridisch correcte uitwerking van de PAS–uitspraak van de Raad van State? Op welke wijze wordt rekening gehouden met dit risico en hoe gaat de provincie

dan alles herstellen? Nee. Alleen de regering/het Rijk kan een advies van de Afdeling advisering van de Raad van State vragen. Lagere overheden hebben die mogelijkheid niet. Wij schatten het risico op een incorrecte uitwerking van de uitspraak van de Raad van State als laag in. De huidige Beleidsregel heeft immers als uitgangspunt dat er niet of nauwelijks feitelijke toename van stikstofdepositie plaatsvindt met vergunningverlening. Significante effecten zijn in dat geval uit te sluiten en vernietiging van vergunningen die op die basis zijn genomen lijkt zeer onwaarschijnlijk. Dergelijke besluiten worden vanuit de Wet natuurbescherming juridisch houdbaar geacht. Indien door een rechterlijke uitspraak zou komen vast te staan dat op basis van de Beleidsregel een juridisch niet houdbaar besluit is genomen dan zal in de eerste plaats bekeken moeten worden of dat een op zichzelf staande situatie is of dat er aanleiding is om de beleidsregel overeenkomstig die uitspraak aan te passen dan wel op onderdelen te herzien.

24. Met welke partijen gaat de provincie in het traject tot 1 december 2019 in gesprek en worden hierbij ook agro-ecologische boeren en natuurorganisaties betrokken?

Wij gaan in ieder geval op korte termijn het gesprek aan met de agrarische sector en de bouwsector. Wij zullen ook met de industrie, de terreinbeherende organisaties en de agro-ecologische boeren in overleg treden.

25. Wordt er al werk gemaakt van de passende beoordeling voor beweiding? En wordt er uitgegaan van een maximum aantal dieren per hectare?

Ons is niet bekend of er door het Rijk een passende beoordeling is of wordt gemaakt. In ieder geval zal het Adviescollege Stikstofproblematiek (de Commissie Remkes) voor het einde van dit jaar een advies uitbrengen over beweiden en bemesten.

26. Wordt er al werk gemaakt van de passende beoordeling voor bemesting?

Zie het vorige antwoord.

27. Wat is het effect van niet verlengen van de derogatie op de stikstofuitstoot in Noord-Holland?

Het besluit voor een eventuele verlenging van de derogatie zal eind van het jaar plaatsvinden wanneer de nieuwe Europese Commissie is geïnstalleerd. Dit gebeurt in november. Wij kunnen nu geen uitspraken doen over mogelijke effecten op de stikstofuitstoot in Noord-Holland., vooruitlopend op het eventueel niet verlengen van de derogatie

28. Wordt er al gewerkt aan de gebiedsgerichte aanpak en wordt daarbij inzichtelijk gemaakt wat de grootste vervuilers zijn?

We zijn dit momenteel aan het uitwerken. We verwachten hier begin december een plan van aanpak voor te kunnen presenteren.

29. Is voor de 50 extra helikoptervluchten per dag, gedurende 5 dagen (250 vluchten in totaal, zijnde 500 vliegbewegingen) voor het Circuit Zandvoort, waarvoor recent een aanvraag voor een TUG-ontheffing (Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik) ingevolge het

Besluit Luchtvaartregelgeving is ingediend bij de OD NZKG (Besluit Luchtvaartbesluit), al een Wet natuurbeschermingsvergunning stikstof (gebiedsbescherming) verleend of in procedure? Indien in procedure, wat is de stand van zaken van deze procedure?

In de vergunning op grond van de Wet natuurbescherming van 25 oktober 2019 voor het Circuitpark Zandvoort is rekening gehouden met helikopterbewegingen op de locatie van het Circuitpark.

30. Is voor de werkzaamheden aan het spoor Haarlem–Zandvoort al een Wet natuurbeschermingsvergunning stikstof verleend of in procedure? Indien in procedure, wat is de stand van zaken van deze procedure?

Ons is niet bekend of er een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is verleend voor werkzaamheden aan het spoor. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gaat over de Wet natuurbescherming. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is het bevoegd gezag voor de besluiten over het spoor.

31. De onderliggende Wet natuurbeschermingsvergunning stikstof voor het Circuit Zandvoort is verleend voor 365 dagen/jaar auto- en motorsportactiviteiten. Volgens Stichting Duinbehoud, zie hun bezwaarschrift, is het Circuit de afgelopen 10 jaar 280 dagen/jaar gebruikt, en niet 365 dagen/jaar. De Stichting baseert zich hierbij o.a. op de geluidsrapportages van de jaren 2017 en 2018. Hierop is direct te zien op welke dagen er races waren en welke niet. Klopt dat aantal van 280 dagen/jaar? Zo nee, wat is volgens u dan het aantal dagen/jaar dat het Circuit de baan heeft gebruikt?

De vergunningen die op grond van milieu- en natuurwetgeving gelden voor het Circuitpark Zandvoort staan jaarrond gebruik (365 dagen per jaar) van het circuit toe. De inrichting is ook geschikt voor dit gebruik. Het feitelijk gebruik (aantal dagen baangebruik/jaar) is niet het uitgangspunt, maar de feitelijke gerealiseerde capaciteit (feitelijk benutte capaciteit plus niet gebruikte capaciteit die wel vergund is) is het uitgangspunt voor de vergunning Wet natuurbescherming van 25 oktober 2019.

32. Hoeveel toeristen komen op dit moment jaarlijks naar het gebied in en rond Zandvoort? Wat is de bijdrage van die toeristische stroom aan emissies van CO₂ en stikstof? Een onderbouwde schatting met bronvermelding is ook voldoende.

Jaarlijks brengen circa vijf miljoen toeristen een bezoek aan Zandvoort. Het is zonder een goed rekenmodel niet mogelijk om een inschatting te maken van CO₂- en stikstofemissies.

33. Hoeveel meer toeristen worden verwacht door het F1 evenement en hoeveel meer emissies brengt deze nieuwe stroom met zich mee? Hoe wordt rekening gehouden met de extra druk op natuur, milieu en dieren?

Voor het F1 evenement worden circa 300.000 bezoekers verwacht, verdeeld over drie racedagen. In een mooi weekend komen er circa 200.000 bezoekers naar Zandvoort, verdeeld over twee dagen. Met de vervoersbewegingen van het publiek is rekening gehouden in de vergunning op grond van de Wet natuurbescherming. In de berekening van stikstofdepositie is rekening gehouden met de capaciteit van het circuit en de toevoeren. Ook met mogelijke andere effecten voor natuur wordt rekening gehouden.

Om die reden is bijvoorbeeld in de vergunning opgenomen dat er rond de toegangsweg maatregelen moeten worden getroffen om betreding tegen te gaan. Daarnaast is in de aanvraag voor de vergunning opgenomen dat het Natura 2000 gebied tijdens het F1 evenement fysiek zal worden afgesloten om illegale betreding tegen te gaan. In het kader van soortenbescherming van de Wet natuurbescherming zal het evenement zodanig moeten worden uitgevoerd dat de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming soortenbescherming niet worden overtreden. Daarbij zal het vooral om verstoring gaan.

SP

34. Circuit Zandvoort: de vergelijking tussen de jaren 2011 en 2019 laat geen afname maar eerder een toename van depositie zien. De heer Smaling verwees hierbij naar bladzijde 6 van de brief en vraagt om bevestiging of hij dit juist heeft gelezen.

In 2019 en 2020 is de depositie respectievelijk 5292 en 556, omdat dit ziet op de aanlegfase en is lager omdat het circuit vanwege werkzaamheden in die periode niet gebruikt kan worden vanwege die werkzaamheden. Uit het rapport bij de vergunning blijkt dat de stikstofemissie afneemt van 10.750 kg NOx/jaar voor de in 2011 getoetste situatie (referentiesituatie) naar 6.134 kg NOx/jaar voor de situatie na 2020. In de aanlegfase bedraagt de stikstofemissie 5.292 kg NOx/jaar in 2019 respectievelijk 5.561 kg NOx/jaar in 2020. Hierin zijn de emissies als gevolg van de aanlegwerkzaamheden verdisconteerd. In de bijbehorende AERIUS berekening (kenmerk RgAs1ZWPhb36) is onderzocht hoe de stikstofemissies doorwerken in de stikstofdepositie. De AERIUS berekening laat zien dat er sprake is van een afname van depositie op alle hexagonen.